

† Petar Lippert S. J.

Dr. Vilim Keilbach.

Kao jedan od najproduktivnijih i najobljubljenijih katoličkih pisaca naših dana umro je P. Lippert 18. decembra 1936. godine u Locarnu (Švajcarska) od upale pluća i porebrice. Njegovi smrtni oštaci počivaju na groblju misijskog društva Betlehema u Immenseeu. Već odavna je bio slabog zdravlja, pa je zadnjih godina svaku zimu proveo po švajcarskim lječilištima. Smrt ga je zatekla u raspoloženju, o kojem je znao tako usrdno i tako duhovito divaniti; čitam naime izvještaj o njegovoj smrti: »Bio je veseo, strpljiv i bezbrižan kao dijete« — »ein friedvolles und erbauliches Sterben«.

Lippertov život je vrlo jednostavan. Rodio se 23. augusta 1879. u Altenrichtu kod Amberga (Bavarska) kao sin siromašnih roditelja, 1899. stupio je u Družbu Isusovu, 1909. primio je svećenički red, a poslije svršenih nauka — to će reći od 1912. — boravio je sve do svoje smrti u Münchenu kao saradnik časopisa »Stimmen der Zeit«. Na tom položaju bio je ujedno u posve svojstvenom i modernom smislu dušebrižnik. Na hiljade brižljivo sastavljenih pisama poslao je u svijet, poznatim i nepoznatim ljudima, koji su ga u svojim duševnim borbama molili za savjet i utjehu. Često i rado govorio je na sastancima pred akademičarima i drugim otmenim slušačima.

Kao važnija djela spominjem ova:

Zur Psychologie des Jesuitenordens². Kempten (Kösel - Pustet) 1923. — *Credo. Darstellungen aus dem Gebiet der christlichen Glaubenslehre. 6 Bändchen. Freiburg i. Br. (Herder) 1914—23.* — *Das Wesen des katholischen Menschen. München* (Kösel - Pustet) 1923. — *Der Menschensohn. Bilder aus dem Seelenleben Jesu. Regensburg (Habel) 1927.* — *Die Weltanschauung des Katholizismus³. Leipzig (Reinicke, Hirzel) 1931.* — *Zweierlei Menschen³. Regensburg (Habel) 1935.* — *Vom guten Menschen². Freiburg i. Br. (Herder) 1933.* — *Die Kirche Christi². Freiburg i. Br. (Herder) 1935.* — *Aus dem Engadin. Briefe zum Frohmachen. München (»Ars sacra«) 1929.* — *Von Seele zu Seele³¹. Briefe an gute Menschen. Freiburg i. Br. (Herder) 1935.* — *Briefe in ein Kloster². München (Kösel - Pustet) 1934.* — *Gotteswerke und Menschenwege. Biblische Geschichten. München (»Ars sacra«) 1924.* — *Liebfrauenminne. Ein Pilgergang durch das Marienleben. München (»Ars sacra«) 1931.* — *Vom Gesetz und von der Liebe. München (»Ars sacra«) 1932.* — *Von Festen und Freuden. München (»Ars sacra«) 1932.* — *Von Wundern und Geheimnissen. München (»Ars sacra«) 1933.* — *Von Christentum und Lebenskunst. München (»Ars sacra«) 1933.* — *Abenteuer des Lebens. München (»Ars sacra«) 1934.* — *Der Mensch*

Job redet mit Gott. München (»Ars sacra«) 1934. — *Einsam und gemeinsam.* Freiburg i. Br. (Herder) 1937.

Manje knjižice i članke, kojih ima priličan broj, ne spominjem.

U svojim spisima Lippert je uvijek originalan i duhovit, a pritom piše tako privlačnim lakim jezikom da svako njegovo štivo ujedno znači i stilistički uzitak. Međutim, njegov veliki uspjeh u religioznoj literaturi ne treba u prvom redu tražiti u ljepoti jezika, još manje u novosti sadržaja kao takvog, jer u tom pogledu ne vidimo da se baš radi o novim pitanjima. Ali ono što je dosad samo Lippertu u tolikoj mjeri uspjelo, to je njegovo svestrano i duboko razumijevanje religiozne psihe današnjega čovjeka, što možda najbolje pokazuju njegova »pisma u samostan« (Briefe in ein Kloster). To je bila njegova jakost i njegova slabost. Jakost, jer ništa nije toliko potrebno koliko da psihološki razumijemo današnjega čovjeka u njegovoj mnogostrukoj bijedi i osamljenosti, u njegovoj klonulosti i njegovom krajnjem duševnom ubožtvu. A slabost, jer se pri takvom promatranju sama po sebi javlja pogibelj, da se svaka pogreška odveć brzo smatra ispričanom — pogibelj, protiv koje se Lippert možda nije uvijek dovoljno ogradio. Čuo sam od iskusnih dušobrižnika, da »Lepertovci« katkad strasno uživaju u svijesti da ih je netko razumio i obranio, zadovoljni i sretni što njihova krivnja ipak nije tako velika.

Smatram da su Lippertovi spisi u izvjesnom pogledu prava riznica za psihologiju religije. Mi smo danas doduše naviknuti, da u ime znanosti i znanstvenosti u svakom pojedinom slučaju tražimo izričiti metodički postupak, ali nas s druge strane sama narav religioznih doživljaja upućuje na to da se u psihologiji religije češće služimo i zadovoljimo »ne-metodičkim« prigodnim opažanjima, i to baš u interesu same znanosti. Ta okolnost osigurala je uostalom Augustinovim spisima trajno mjesto u literaturi psihologije religije, i to opet u tolikoj mjeri, da i sami pretstavnici »egzaktne« psihologije otvoreno priznaju, da se u njima nalaze slučajevi »genijalnog psihološkog opažanja« koji se mogu takmičiti sa rezultatima najegzaktnijih istraživanja (W. Gruehn). Slični se slučajevi mogu naći i u Lippertovim knjigama, a ne moraju se u njima tek mučno tražiti.

Lippert voli oblik direktnog govora ili pisma, da bi što konkretnije i neposrednije mogao osloviti svoje čitače. — »Čovjek Job govori s Bogom!« Dijalog s Bogom, koji se odmah sam po sebi pretvori u monolog čovjeka pred nevidljivim Bogom, jer Bog ne će da se upusti u pravdanje s čovjekom, ne će da odgovori na pitanja nestrpljivog i vazda zabrinutog čovjeka. Ali taj »kršćanski« Job samo pita i kopa i bijesni, strasno i nesnosno, dok se konačno ne sjeti da se problem Boga na ljudski i kršćanski način jedino rješava ljubavlju i pouzdanjem. U ovom se djelu možda najviše vidi Lippertova stvaralačka vještina u opisivanju najraznoličnijih religioznih čuvstava i doživljaja.

Predavanja što ih je Lippert prije nekoliko godina u četiri ciklusa držao na radiu našla su poslije još više čitalaca nego u svoje vrijeme slušača. Ona rade o dekalogu (*Vom Gesetz und von der Liebe*), o blagdanima i svecima (*Von Festen und Freuden*), o objavama Božjim (*Von Wundern und Geheimnissen*) i o životu iz vjere (*Von Christentum und Lebenskunst*). U bezbroj zanimljivih perspektiva govori Lippert o odnošajima naravi i vrhunaravi, zakona i slobode, ideala i stvarnosti, milosti i rada, borbe i patnje, uživanja i odricanja, tijela i duše, pojedinca i društva, čovjeka i Boga. Nakon svih tih ozbiljnih pitanja — kao da je htio pokazati njihovo ljudsko naličje — počeo je pisati o »pustolovinama života« (*Abenteuer des Lebens*), o pustolovinama, koje se ne odigravaju u fantaziji djece ili mladeži egzotičnih tipova, nego koje su vezane za sam život kao takav: djetinjstvo, zavičaj, škola, zvanje, ljubav, samoća, demon, sreća, tuga, umiranje, Bog. Svaka od ovih riječi znači čitavo more kritičnih zadaća, koje se velikim dijelom rješavaju odvažnošću i smionošću pustolova.

Tek ovih dana izašla je knjiga »*Einsam und gemeinsam*«. Lippert sjedi sa nekolicinom prijatelja kod okruglog stola zabavljajući ih duhovitim razgovorima o pitanjima čovječje tajanstvenosti, naročito o individualnom i socijalnom značaju čovjeka u religioznom smislu. Tu se opet vidi, da je Lippert jedan od onih rijetkih pisaca, koji svojim sigurnim pogledom znaju prodrijeti do dna duše i zaviriti u najzabačenije kutiće. Lippertu je k tome uspelo, da svojom otmenom dikcijom drugima zorno priopći sve ono što je vidio i čemu se sam najviše divio; a to je bio Bog u duši čovjeka. Počivala sad njegova duša u Bogu!

Recenzije.

Florit Ermenegildo, Il Metodo della »Storia delle Forme« e sua applicazione al racconto della Passione, Roma, Pont. Ist. Biblico, 1935, in -8, str. 180.

Biblijski kriteriji nijesu podložni evoluciji, kako se krivo brane toliki racionalistički nekatolički bliciciste, koji dokazuju, da se ravnaju uvijek po istim načelima u shvaćanju sv. Pisma i njegovu tumačenju. S razloga, što napuštaju metode i izmišljaju uvijek nove. U tumačenju postanka Evandelja među protestantima ima mnogo, pače i oprečnih načela. Jedna među najnovijima postavila se na filozofijsko-psihologijska načela. Domovina joj je protestantska Njemačka, koja je metodu nazvala: »*Formgeschichtliche Methode*«. Pristaša je našla u Njemačkoj i vrlo malo u Francuskoj, samo pojedince među englesko-amerikanskim protestantima.